

A lévai „egyke” értekezlet.

(Közlte a Nép és Családvédelmi folyóirat.)

Bars-Hont vármegye Alispánja 1942 december hó 17-én értekezletre hívta össze a közigazgatás, az egyházak, a tanítás képviselőit, a társadalom vezető tagjait azzal a céllal, hogy a Garam és Ipoly völgyében közvetlenül a magyar nyelvhatáron pusztító egyke ellen felvegye a harcot.

Megdöböntő adatokat tárt fel az Alispán előadásában, arra vonatkozólag, hogy milyen gyors ütemben pusztul a magyarság. Bars-Hont megyében van olyan község, ahol három év óta nem volt születés. Harminckét községben a tíz évi apadás 3-tól csaknem 15 százalékgig terjed. Van olyan község, ahol 130 halálozással szemben 10 év alatt 50 születés volt.

Részletesen vázolta az Alispán előadásában az általa feldolgozott 38 református egyházközségnek a 8 évi mozgalmi adatait. Ezek közül csak 7 községben van szaporulat, de az is alatta marad az ország átlagnak, viszont 32 község népessége fogyóban van.

Bejelentette az Alispán, hogy minden eszközzel felveszi a küzdelmet az egyke ellen és addig is, míg törvényes intézkedést lehet kihozni, a rendelkezésre álló törvényes erővel és hatalommal mindent el fog követni ebben a kérdésben. Ebből a célból elsősorban az egyke eredetét, okait kívánja kikutatni.

Előadásában felsorolta Alispán az egyke elleni küzdelem számos eszközét, a jogszabályszerű rendezést, a progresszív adórendszert, a mezőgazdaságon belül a minőségi gazdálkodásra való áttérést, a magyar középosztálynak a magyar földműves társadalomból való utánpótlását.

Mindaddig, amíg ezek az elgondolások megvalósulnak, a hatósága alá tartozó vármegyében az Alispán a következő gyakorlati intézkedések foganatosítását jelentette be:

a jövőben:

1. egykés földet nem vásárolhat
2. egykés katonai felmentésben nem részesülhet.

3. az egykés községek adója a szaporító községek javára fel lesz emelve, mert sokkal könnyebb kifizetni egy egykésnek 300 százalékos pótdát mint egy 6 gyermekesnek akár 50 százalékot.

4. egykés semmiféle kedvezményben, kitüntetésben nem részesülhet: elöljárók, községi bíró, tanácsos mindaddig, amíg erre a tisztségre alkalmas többgyermekes egyén a községben van, ki nem nevezhető.

A zsidó birtokok felosztásával kapcsolatban nagyszámú elsősor-

ban sokgyermekes család jutott már eddig is és fog a jövőben

földhöz jutni. Általánosan ismeretes, a földhözjuttatás kedvező hatása a népszaporodásra, a barsi Alispán megmozdulása tehát különösen időszerű és figyelemre-méltó.
S. M. dr.

A háborúutáni Európa.

Európa a háború után azoknak a nagy szellemi erőfeszítéseknek és lelki válságoknak nyomát fogja viselni, amelyek a háborús emberiséget foglalkoztatják. Mindenesetre két lényeges területen tisztulás várható: a nemzeti és a szociális kérdések területén. A háborúutáni Európában a nacionalizmus új értelmezésben talán, de mindenképpen elhatározó és döntő erővel fog beleszólni az államok életébe. Ne tévesszük szem elől, hogy vannak az új európai sorsnak olyan szellemi vonásai, amelyek elhatározó jelenségek és megfellebbezhetetlenek lesznek. Hogy ebben az új és meggyőződésünk szerint elémi erővel fellángoló nacionalizmusban milyen politikai irányelvek kapnak majd külön hangsúlyt az adott erőviszonyok között, — ha nem is mellesleg, de a lényegen, a nacionalizmus, sőt a különböző értelmezésű és hőfoku nacionalizmusok érvényesülésén mitsem változtat.

Hogy a nacionalizmusnak a fajelmélet irányába kitért értelmezése vagy egyszerűen csak régi történelmi és hazafias értelmezése jut-e szóhoz, valószínűleg attól függ, hogy milyen, úgynevezett világnézeti vonalhoz kell alkalmazkodnia az új Európának, az azonban nem kétséges, hogy Európa népei a háború után sokkal áhítatosabban, sokkal mélyebb és realisabb életérzésekkel telítetten helyezkednek el ősi lelki hatáiraik között, szinte vad vágygal keresik majd otthonukat, azt a „mélyebb és öröktől való biztonságot”, amit a megkergetett és megriasztott ember lélek csak ősi otthonában találhat.

meg. Ez a nacionalizmus elveti annak a romantikus nacionalizmusnak festői formaruháját, amely majdnem minden európai népnél a huszadik század első negyedében nem volt egyéb, mint irodalmi és történelmi megnyilatkozás, távoli idők harcainak és rég elmerült nemzedékek erőfeszítéseinek lélekemelő emléke. Ennek a nacionalizmusnak kegyeletérzelmé az élő nemzedék áldozataiból fog táplálkozni — s ettől kapja erejét. Tehát az új Európa, akármilyen lesz is —, de nem lesz világpolgáris, nem lesz nemzetfeletti, nagyobb nagybatalmitőrekvés keretek között sem lesz hajlandó valami nagy közösségi elméletben feloldódni és megsemmisülni, ez élő valóság lesz.

Aki józanul és a lehetőségekhez képest elfogulatlanul figyelte a háborús emberiség sorsát, sorsának nagy elgondolások és történelmi elképzelések nyomása alatt végbemenő alakulását, meg fogja érteni, hogy a nacionalizmus, helyesebben talán a hazafiságban, az otthon mélyértelmű magyarázatában gyökerező nemzeti érzés erejét az új európai béke lelki alapjának kell tekintenünk, legyen ez az új európai békerendszer bármilyen. Mi magyarok, ha ösztöneink és józan történelmi tudatunk nem is tartana meg bennünket ezen az úton, valóban nem is tehetnénk okosabbat, ha jövő sorsunkon már most bőcsen akarunk munkálkodni, mint minden erőnket, figyelmünket és tehetségünket a magunk hazafias érzésének, a magunk magyar öntudatának ápolására fordítjuk. É. áldjuk a sorsot, hogy ezt meg is tehetjük.

A mániák határozottan éles jellegzetessége az új Európának — a szociális gondolat megerősödése lesz. Ezt is látja, aki nem vak, vagy nem akarja számot, fülét befogni. Abban már mind a két hadviselő csoport megegyezett, hogy a régi világ gazdasági és társadalmi csőkevényeit fel kell számolni, hogy az hatalmi szóval sikerül-e, nem tudjuk, de hogy az emberiség, amely a két világboru között eltelt korszak gazdasági és politikai szomorúságait és megpróbáltatásait átélte, minden erejével követelni fogja a szociális biztonságot az új rendben, azt hiszük, senki előtt sem lehet kétséges. Mert béke csak úgy lesz Európában, hogyha a háborút olyan általános rendezés követi, amely nemcsak az országhatárokat és a hatalmi erőviszonyok között teremt rendet, hanem amely kiterjed mindazokra a társadalmi és gazdasági problémákra is, amelyeknek dinamikai erejét, láttuk az egészen közeli múlt tapasztalataiból, megolyan zseniálisnak és nagyvonalúnak képzelte politikai rendezéssel sem lehet megfékezni. Az 1919-es békerendezésnek sok egyéb hibája mellett tagadhatatlanul legnagyobb hibája volt, hogy a megoldásra váró kérdéseknek csak egy kis részletét látta e még ezeknek a területén megkísérelt rendezést sem tudta olyan szempontok szerint megvalósítani, amelyek magának a problémának a természetéből adódtak, hanem bonyolult és főleg: elavult hatalompolitikai szempontból nyúlt feljűk két balkézrel. Hogy annak a szimpla kapitalista észjárásnak, amely például a jóvátételek ötleit megalkotta, milyen következményei lettek — hogy egyéb tévedésekről és értetlenségekről ne is beszéljünk, — valószínűleg keservesen számoltartják azok is, akik ennek a rendezésnek elsőrangú hasznátvezői voltak.

Dehát természetesen azóta bőszes alkalom nyílt a tapasztalatok gyűjtésére és helyes értelmezésére is. Bizonyosra vehető, hogy a forradalmi veszéllyel, amely óhatatlanul ott rejlik minden háború befejező akkordjában, remélhetőleg nem úgy fognak szembeszállni a békerendező hatalmak, mint a múltban tettek. A forradalmak nemcsak világnézeti feszültségek-ből táplálkoznak, hanem megoldatlan szociális problémák nyomásának hatására is. Dehát a háború alatt mozgásba lendülő, hatalmas társadalmi erőkből. Tehát olyan békerende-

† Balhauser István emlékére.

Borongós, megszentelt fájdalom vett a napokban karjaira egy lezárt koporsót és elhozta városunk temetőjébe, hogy a hátán géperőket hordozó föld testvérbántjait alá helyezze örök nyugalomra a gépek megfáradt emberét.

A visszavonultság csendes magányából, amelybe évekként előbb nyugalmat keresve távozott, az örök nyugalom karjaiba ide, ahol lázasán lüktető munkában élte le életét, visszahozta a vágyakozás és a szeretet, hogy hallgatag sirbántja emlékeztesse a mellette megálló vándort egyikére azoknak, akik ennek a városnak naggyálevését, lelkülete átváltozását névtelenül bár, de annál nagyobb eredményel munkálták és szolgálták.

A befelé elszírt könnyek és lefojtott fájdalom csendes gyászának időtől minden időkre csillogón ragyogott elő a végső búcsú óráin Balhauser István neve,

hogy koporsója födeléről véglegesen berördjék azok sorába is, akiket ennek a mi városunknak is számon kell minden időben tartania és akiktől az igaz élet folytatására minden nemzedék példát kell hogy vegyen.

Szép ha nevünk megistenül, — szép ha feldicsértetünk, — de még szebb, ha sejtetlenül, hasznos magvakat vetünk — énekelte száz évvel ezelőtt Kis János.

Balhauser István is azok közé az egyéniségek közé tartozott, akik az utóbbi rendeltetést vették és tették életük céljává.

Az acélgyár, ez a városunkban annyi értéket nyújt és jelentős munkakertje volt működésének színtere. Nem sok hiányzott négy évtized volt tanúja annak a nagyvonalú üzemvezetésnek, amellyel az acélgyár egyik üzemágát a legnagyobbá fejlesztette és minden munkás számára is szinte a legvonzóbbá tette. Nemcsak az

ott elérhető anyagi eredmények következtében is, amelyet munkatársai és munkái körében érvényesített s aminek az eredménye az az általános megbecsülés lett, amely munkaköréből való eltávolozása után még egy évtizeddel is olyan élénk emlékezetben élt és olyan eleven maradt, hogy még az is fájdalom tárgya lett, hogy utolsó útját nem a gyárból és a gyártelepen, hanem csak a temetőben tette meg. És annyi áldott emlék könnygyöngyei kivájták szegélyezni utolsó útját is büszke munkatársi részéről is, hogy ezeket nem szívesen zsufozták össze a temető rövid ösvényeire, amint ennek külön is kifejezést adtak a hűséges és nem hamar feledő munkásszivek.

Nem nevének feldicsértését tekintette élete céljának, hanem a hasznos magvak elvetését hivatása gyakorlása körében is. Ennek eredménye volt a géperő növekedése, amely mindegyre újabb és több darab kenyeret juttatott munkásokkaládok asztalaira, mint nagyvonalú technikai műveltsége és őt — bár nem egyszer csak később megértő, de mindenkor nagyraértékelő és megbecsülő — vezetősége megnyilatkozása.

De a hasznos magvak vetését nem csak szűkebb értelemben vett életvitelében végezte.

Széles látókörre kiváltképpen a nem-



és, amely csak hatalompolitikai kérdések megoldására vállalkozik, ellenben érintetlenül hagyja azokat a szociális és általános gazdasági kérdéseket, amelyekről végre is a béke tartóssága és szilárdasága függ, a modern háborút nem képes lezárni, legfeljebb a még elhasználatlan erőket forradalmi területre lendíti át s a harcokról a nagyvárosok utcáira viszi át az erők megütközésének színterét.

Az új európai békének tehát nemcsak politikai rendet kell jelentenie, hanem szociális rendet is s hogy e kettő egymástól elválaszthatatlan, ki tudná jobban, mint az a nemzedék, amely átélte

az első világháborút, az 1919-es békét összes következményeivel s végül a második világháború valamennyi megpróbáltatásával.

A háborúutáni Európáról szólva, tehát két bizonyosság áll előttünk, két bizonyosság, a háborús emberiség lelki honvágyának és fizikai létének két öröktékni igazsága: *a nemzeti szabadság és a szociális biztonság igénye*. Az alkotott béke lesz, amilyen lesz, de e két alapvető európai igénynek kielégülést kell találnia, különben nem lesz béke Európában. (—ány)

zeti összeomlás idejében és után vált áldásá különbségen. Amikor is a nemzetnek a semmiből kellett és a szó szoros értelmében a sirja széléről kellett feltámaszkodnia — akkor az ő magyar szíve is megdobbant és minden elfoglaltsága mellett is megkereste és megtalálta a módját annak, hogy ebben a gigászi munkában ő is résztvegyen. Ő is ráébredt annak tudatára, hogy nem elég a fizikai munka, hanem ennek is priusza a lélek, a lelki életéből és terjesztés.

Ennek az új magyar lelkiségnek kezdettől fogva hordozója volt nemes kéble és így méltó eszközzé vált a keresztény magyarság lelkiéletének elterjesztése és városunkba plántálása szolgálatában is. Mint az Egyesült Nemzeti Keresztény Liga vezére megszámlálhatatlan alkalmat keresett s nyújtott arra, hogy évenként megújulólag ennek a lelkiségnek legkiválóbb reprezentánsait hozza körünkbe és szólaltassa meg és adjon módot számukra is magvetésük elvégzésére, amik eredménye nem marad el, ha ennek aratásából már ő maga nem is kért részt. De része van és lesz ebben azoknak a közületeknek, amelyekből a mai, a trianoni sorsra talán már emlékezni sem tudó, diadalmas harcokat vívó magyarság egésze alakult ki.

Emellett meleg szívvvel tette a magáévá azokat az eszméket és gondolatokat is, amelyek ennek az elesett népnek a gazdasági talpraállását és újból való s igaz megerősödését egész más utakon keresték, mint saját koruk egész gondolkodása. Ami ma az egész német nép nagygyalándulásának az alapja, amire most már velünk együtt számtalan ország is ráhelyezkedett, az a felfogás, hogy nem az arany a minden és van az aranyból

hatalmasabb és igazibb értékmérő is a világban. Ez a gondolat legelőször abban a korban látott napvilágot, amelyben Balhauser István is egyik élesztgetője volt a szent tűznek ott a recski téglagyári tájakon.

S amikor az Isten hívta az ő szőlőskertjében való munkára, az első volt, ki vezérseget vállalt arra a feladatra, hogy városunk új templomát kapjon és még jobban elmélyítessék a hitélet és közelebb jusson népe az Isten kegyelmének forrásához.

Nem csoda, ha mindezek következtében még a képviselőválasztó bizalom is bekopogtatott ajtaján, ha aprópénzre nem is váltotta ezt magának.

Szerető szívek hű verése — Rideg dicsőségnél többet ér — És illatosb a szeretetnek virága, mint minden babér. — Olvassuk Reviczkinél.

Ezeknek a szerető szíveknek a hű verése volt számára is minden erejének szent forrása. Az a gyengéd és nemes lélekkoszorú, amely családjában körülvette, a hitvesi szív gyengédségétől kezdve, gyermekei szeretet virágainak illatozása közepette — őrizte meg az ő egyéniségét és szívét is a tiszta, bár erőteljes és emelkedett szeretet edényének, amelynek a közelében kiderült a legsötétebb ég is és világosság terjengett a legnagyobb magyar homályba is.

Égész babérrdőnél egy rózsabimbó többet ér — tanít a nagy költő. Valami ilyen volt Balhauser István életének is a titka. Nemcsak mánkálkodásában, életfolytatásában villangotott elő miudegyre gyakrabban ez, de ez csillant elő lelkéből akkor is, amikor nagy álmát ő maga is megvalósulva láthatta és legalább egy részt az elvesztett Hazából visszatérni maga

Az északi Ferences egyházközség III-ik kulturestje.

E hét kedden tartotta a Ferences egyházközség III. nagyszabású Kulturestjét a ferences rendházban.

Ez alkalommal is teljesen zsúfolásig megtöltötte a termet az érdeklődő hallgatóság.

A műsor ezuttal ritka gazdag és nívós volt. Szinte nagyszabásúnak lehetett mondani. Minden száma meglepő és hatásos volt.

Nem győzött a halgatóság eleget tapsolni. Kellemes est volt mindannyiunk számára a mai gondterhelt, nehéz napokban.

Elsőnek Sümegi Géza Crédo tag adott elő két nagyszabású, remekbe készült költeményt. Aki már ismeri az ő kiváló előadói képességeit, az most sem csalódott benne. Előadását az őszinte átélés fűtötte, szinte maga is könnyes szemekkel, mások szemébe is könnyeket csalva mondta el az örökké szép és igaz meleg költői gondolatokat.

Megérdemelte a nagy tapsot, amit kapott.

Ezután Mihályi Magda urleány adott elő két műdalt. Mind a kettő hatásos, szép és nehéz szám volt. Ő játszi könnyedséggel, s a már töle megszokott kedves közvetlenséggel és bájjal énekelte mind a kettőt.

Szeretjük hallgatni és szívesen tapsolunk komoly tehetségének.

Halmay György karnagy kísérte harmoniumon, játékaival méltóképpen hozzásimulva a művésznő énekéhez.

Az ünnepi beszédet P. Roznik Rajnér O.F.M. egyházi író mondta. A természet törvényszerűségeiről, a célszerűségről, pontosságáról, isteni erőről beszélt. A természet törvényszerűségében a kezdet és a vég egy zárt keret, fejlődés nincs. Mi emeli mindezeket az öntudatig? Az épl. A jó, bölcs, hatalmas és szent Isten. Az ő keze, akarata minden itt a földön. A megismerést a lélek hozza létre, az alkotást az Isten. E őszir törvényszerűség, aztán a szellem lett alkotva, hogy az előbbi megértse.

Csak azt tudjuk megismerni, ami van. Ha imádkozunk, az igazság következményeinek teszünk eleget. A tudáson

keresztül látjuk, hogy van lélek, s a Jelen keresztül tudjuk imádni Istent.

Ezek a magasröptű gondolatok jellemezték nagyszabású ünnepi beszédet, melyeket játszi könnyedén és kedvesen, melegen, közvetlenül nyújtott nekünk, őszinte sikerrel. Hálásan tapsoltunk ezért a ritka, s élményszámba menő gondolatokért.

A kiváló acélgyári énekkar „Isten nagysága” című hatásos kórust énekelte. Megszoktuk már tőlük az egészen kiváló és a mindig szívekbe markoló, lélek-simogató szöveget. Ezuttal is igen jól szerepeltek, s ez ismételtén Halmay György karnagy érdeme, ki ezzel a fölleptével is csak öregbítette jó hírét s növelte sikereinek eddigi szép számát. Hosszu tapsot érdemeltek.

Vertich József lépett fel ezután köz-kíváncságra ismét Mécs versekkel. Róla ez alkalommal is azt tudjuk írni, mint utóbb, hogy méltóbb interpretálójára nem igen van a férfiak közül Salgótarjánban a Mécs verseknek. Mindég mélyebb átéléssel és mindig nagyobb odaadással, s lelkesen szaval. Ezuttal is mindkét vers, amit választott, nagyon tetszett s az est legnagyobb sikerét könyvelhette el a maga számára. Szünni nem akart a taps száma után.

Végül Királyfalvi Kraft Aladár olvasott fel egy igen kedves háborús novellát. Aki őt ismerik, mindig szívesen hallgatják, akik pedig még nem hallották, azok most őszintén a szívükbe zárták. Töltött a legaranyosabb humor és szívek melege vezet és minden sora, amit leír, igazi élmény a halgató számára.

Hol jóízűen mosolyogtunk, hol meg elérékenyültünk és őszintén tapsoltunk, mert úgy éreztük, hogy ez a novella időmenny volt számunkra a mai buval befűt időkben. Igaz köszönet érte az írónak, ki egyúttal elsőragu előadó is és méltán megérdemelte a nagy tapsokat.

A Pápai himnusz elénekzésével ért véget a szép est. (V.)

Támogasd a Vöröskeresztet!

is megláthatott. S amikor ez gyermekkori játékaiknak színhelyét is visszaadta, nem tudott nyugton maradni, míg saját szemével is megégyezt végig nem simogatta a sokáig elvesztettnek hitt tájakat. Léván jártában nemcsak a régi emlékek maradványait kereste, de külön kutatás tárgyává tette azt a régi, gyermekkori illatos rózsát, amelynek egykori valóságos illatában annyiszor fürdött a lelke. De már hiába kereste. Csak egyetlen szíjat sem talált már belőle.

Meghervad a fű, virága elhull — mondja az irás. És az ő helye sem ismeri többé.

A rózsák emlékének hordozója maga is lehullott az Élet fájáról s az emlékező szeretet szívvirágai koszorúzzák már az ő emlékét is.

A világ csak a vezérek homlokát övezi babérrel — Isten minden küzdőjének mennyei koronát ad.

Ebben a szent hitben fektette le sirjába Balhauser István az ő emlékét is kegyelettel számotartó szeretet és tisztelt, amely nemcsak a legnagyobbak, de minden nagyság előtt is lélekzúgatóból tud áldozni.

Dr. Csengődy Lajos

Balhauser István közéleti tevékenységének méltatásánál, annak minden sokoldalúsága mellett is, ki kell emelnünk a mérnököt, nemcsak abban az értelemben, hogy munkásságában sokszor vezette őt a köz javára alkalmazott műszaki tudása és mérnöki gondolkodása, hanem úgy érve, hogy az első köztűt volt, akik Hazánkban mérnökpolitikát kezdtek.

A gyászos emlékü tanácsközlársaság

bukása után nyomban megalakult a keresztény magyar mérnöktársadalom megszervezése a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége, melynek már budapesti szervezkedésében is tevékeny részt vett és felismerve ennek a hazafias mérnökpolitikának fontosságát éppen a mi iparvidékünkön, Salgótarjánban és környékén is ő kezdte meg kártársai összehívását az általa mindig és minden téren képviselt keresztény és nemzeti gondolat jegyében fogant közös munkára. Erről — éppen a Szövetség szellemében végzett egyéb közéleti tevékenységére való hivatkozással — 1921-ben a Szövetség elnöki bizottságától hivatalos megbízást is kapott.

Balhauser István kezdeményezésére alakult meg aztán a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének Salgótarjáni Osztálya, melynek nemcsak lelkes tagja, hanem Salgótarjánból való eltávozásáig ugyancsak irányítója maradt. Szerényességére jellemző, hogy a Szövetségben sohasem fogadott el semmilyen olyan tisztséget, ami kitüntette volna, holott a szövetségi munka oroszlanrézét vállalta.

Kezdeményezője, szószólója és lelkes harcosa volt az egyetemes mérnöktársadalom minden olyan ügyének, mely a mérnökök munkájának megbecsülésére és általában a mérnöki tevékenységen keresztül porbasújtott Nemzetünk felé emelkedését szolgálta. De számotartott és szövegtett mérnök-kártársai között minden egyéb olyan egyetemes nemzeti érdeket érintő közügyet is, melynek előbbrevitelén úgy az egyes mérnök, min a Szövetség, vagy a mérnökség más érdekei képviselője eredményesen munkálkodhatott. Ő maga pedig a mérnöktársadalom különböző szerveiben, ahol minderről

Németország gyászolja a sztalingrádi hősöket.

Könnöző szemmel, de felemelt fejjel és bizakodó lélekkel gyászol és dolgozik a testvér német nép, melynek csodálatos győzelmeit és szociális eredményeit Sztalingrád nem homályosíthatja el.

A háborút, ma nem a lovagiaság és nemzetközi egyezmények szem előtt tartásával vívják, hanem azt a totális erőszakkal, az élethalál-harc, egymást kiirtani törekvő gyűlölete irányítja.

A keresztény kultúrát megszegve, a hitet kiirtani törekvő, ártatlan

gyermeket, nőket, öregeket pusztító öldöklésnek vajon hol van a határa?

Az emberek egy része lehorgasztott fővel, a másik része reménykedő önelégteliséggel járja az életet és bizakodik a tulsó oldal győzelmében.

Ébredjétek magyarok! Az előjelek szerint közeledik a háború a végső küzdelmekhez, amelynek eredménye attól függ, hogy mely nép harcolt magasabb, szent ideálokért, igazi szociális igazságokért!

Befejeződött a gyűjtés!

Városunkban folyó hó 2-án és 3-án folytatták le a Mamsz hölgyei a Kormányzóné Óloméltósága által megindított gyűjtést.

A vállalatok területén lakók és dolgozók külön-külön adakoztak az igazgatóságok utján a fenti célra.

A gyűjtés eredményének összeállítása most folyik.

A polgármester által mult hó 21-én összehívott értekezleten elhatározták a jelenlevők, hogy az esetleg külön felküldött adományokról is küldjenek értesítést a polgármesteri hivatalnak, hogy tiszta képet nyerhessünk Salgótarján ezirányú áldozatosságáról.

Ennek a határozatnak — sajnos — még sokan nem tettek eleget, úgy hogy a mai napig még nem számolhatunk be a pontos eredményről.

A városi bajtársi szolgálat felhívása ugylátszik gyenge visszhangra talált. Eddig sokan hiányoznak az adakozási listáról. Érdemes volna a vállalatok kivételével, leköszölni az adományozók nevét és összegeket.

Hírek és különféle

Régi kalendárium.

Kezembe került egy régi képes kalendárium. Nem száz éves, nem kétszáz éves, még annál is régiebb: több mint másfél évtizedes, 1926-ból való. Érdeklődve lapozgatok benne és egyszerre azon veszem észre magamat, hogy mosolygok. Mi az, amit oly megmosolyogni valónak talállok a másfél évtizedes kalendáriumban? Talán azok az emberek, akik akkor az idő színpadán a főszerepet játszották és azóta eltűntek a színpalak mögött vagy a sülyesztőben? Talán azok az események, amelyek oly világrengelő fontosságuaknak látszottak akkor, ma pedig már régésreg megelégedtünk róluk? Talán az, hogy akkor még a milliós számjegyek sem jelentettek tulsokat, ma pedig a kétjegyűek is hatalmasak? Talán, hogy hölgyeink rövid szoknyában és fülrehuzott kalapban jártak, az óriásrepülő gépek pedig tíz személyt is szállítani tudtak? Nem, nem ezen mosolygok, hiszen azon is rajtakapom magam, hogy ez a mosoly nem lenéző, nem fölényes, ez a mosoly nem a komédiának szól, mely akkor folyt az élet színpadán, nem a fő- és mellékszereplőknek, nem a diszleteknek, kelléknek és jelmeznek.

Nagy szeretettel és megbecsüléssel fogadták, teljes szívvel és lélekkel dolgozott, agitált, argumentált azért, hogy a nagy magyar ügy a mérnökök munkáján keresztül is előbbrejusson.

Kartársai, akik salgótarjáni, munkálkodása idején olyan mérnöktársadalmi vezetőknek is látták és tisztelték benne, aki a különböző érdekeket képviselő vállalatok alkalmazásában állt és egymástól helyileg is távol lakó és működő mérnököket a keresztény és nemzeti gondolat jegyében, de egyben a kartársi összetartás ápolása végett is egy táborba szedezte, már Salgótarjánból való eltávolítása alkalmával is érzékeny veszteséget szenvedtek, most pedig, hogy Salgótarjánba csak porlando teste tért vissza az örök pihenőre, soba el nem muló halás kegyelettel fogják emlékét megőrizni.

Martini Károly

A ravatalon az alábbi koszorukat láttuk és értesítünk a következő koszorú megváltásokról: Viszontlátásra Mucikam — Forró szeretettel; Jenő — Fejfejtéssel; Apusnak; Ica — Ö. ö. ragaszkodással; Irén — Forró szeretettel; Juci — Isten veled, O. — Szeretettel; Nagyapának, Eda és Pali — Szeretettel; Pisti és Marika — Szeretettel; Klári — Isten Hozzád; Szieberth család — Szeretettel; Jóska — Utolsó üdvözet, Seiferthektől — Hálas szeretettel; Ekerték — Kegyelettel; Liptay-család — Fajó szeretettel; vitéz Jónás — Örök szeretettel; drótygyári munkásság — Utolsó üdvözet; gazdasági és szerénygyári munkásság — Utolsó üdvözet; vas és acélöntődei munkásság — Utolsó üdvözet; nagy műhelyi és rakodó munkásság — Kegyeletes megemlékezéssel;

az acélgyári tisztikar — Utolsó jószerecsét; Salgótarjáni alkalmazottak — Kegyelete jeleül; salgótarjáni Olvasókör — Kegyelete jeleül; SKB. igazgatósága — Legmelegebb tisztelettel; Honvédelmi Minisztérium XVII/C-1 osztálya —

Koszorúmegváltás címén az alábbi összegek futottak be a Vöröskereszt, illetve a Ludovika gyermeksegélyező nőegylet részére: Rimamurány Vasművek közp. Igazgatóságától 100 P, salgótarjáni Acélgyár Igazgatóságától 50 P, az acélgyári Tisztikaszínótól 50 P, az acélgyári Olvasóegylettől 50 P, Bell Miklósnétól 30 P, Puschman Gyulánétól 20 P, sodronygyár, gazd. üz. öntödék és a műhely munkásságától koszorura gyűjtött összegből fõlmaradó pénz a Ludovika Gyermeksegélyező Nőegyletnek felajánlva 274 10 P. — Az acélgyári Olvasóegylettől az elhunyt után-járó temetési járulékot 370 P-t a család a Ludovika Gyermeksegélyező Nőegyletnek juttatta. — Mérnök-Szövetség helybeli osztálya a kormányzóné Ólm. akciójára 30 pengót. Acélgyár a helybeli Vöröskeresztnek 100 pengő. O. K. H. helyi fiókja 50 pengőt, dr. Förster Kálmán 20 P, Tarnay Kálmán 20 P, ifj. Wabrosch Béla 10 pengőt a városi bajtársi körzet útján a hadbavonultak rászorult családjai javára.

Hirdessen

„A MUNKÁ”
politikai hetilapban!



A szakember és a zeneértő véleménye a SIEMENS RÁDIÓNÁL mindenben megegyezik!

Ez a mosoly azoké, akik ismernek egy titkot, — ha igaz volna, hogy vannak, akik a jövőbe látnak, azok mosolyognak így, ilyen furcsán és kissé keserűen. Mert ahogy itt ezt a másfél évtizedes életet nézegetem, úgy érzem, a jövőbe látok, azt a jövőt látom, amely ma már jelen. Nem tudom, mit vártunk ettől a jövőtől, talán jót, talán rosszat, inkább hiszem, hogy jót, mert az ember mindig optimista, még akkor is, ha nem ismeri el.

Nem tudom, hogyan képzeltek el akkor, mikor azt mondtuk: tíz-husz év múlva... — hogyan képzeltek el az életet, a világot, a jövőt. Csak azt tudom: semmiesetre sem úgy, ahogyan történt, mert ha valaha, akkor csak azóta és csak most igaz, hogy senki sem látta a jövőbe. De hiszen épp ezért mosolygok e régi képes kalendárium lapjai fölött. Akkor még nem tudtuk, amit ma tudunk, ma még nem tudjuk, amit ujabb évek és évtizedek múlva tudni fogunk és egyszerre csak nem mosolygok többé, mint aki ismer egy titkot. Nincs hozzá jogom, nem volt egy percig sem, — ezt a titkot senki sem ismeri... —y —n.

Fõispánváltás Gömörben. Ri maszombat városa nem régen vármegyeszerte ünnepelte Soldos Béla főispánnak, titkos tanácsossá történt kormányzói kiténtetését. Most arról értesülünk, hogy Soldos Béla lemondott a főispánságról és utódjává a kormányzó dr. Radvanszky György vármegyei aljegyző, fődbirtokost nevezte ki.

Halálozás. Dr. Erdődy Gyula szirákai szolgabíró 10 hónapos fiacskája meghalt. Salgótarjánban temették el a drágakis gyermeket szüleinek és a hozzátartozók nagy részvételével február 3-án délután.

Színművelődés. Febr. 13-án szombaton délután 5 órai kezdettel az Ipartestület nagytermében Aföldi: Anyám-asszony katonái c. 3 felvonásos szindarabját fogja előadni az evangélikus egyház Keresztény Ifjúsági Egyesülete (KIE), amely után este fél 11-ig táncos családi együttlét következik. Beléptidj 2, 1:50 és 1 pengő. A tiszta jövedelmet háromnegyed részben a hadbavonultak család

tagjainak megsegítésére, negyed részben a saját javára fordítja az egyesület. A világháború előtti és utáni katonaelet bangulatait kitűnően tükröztető szindarab bemutatása iránt már is nagy az érdeklődés. Jegyek elővételben is kaphatók Végh Kálmán könyvkereskedésében.

Arverési hirdetmény.

Pk. 4559/1942.

Fischer Béla végrehajtó javára (képv. Dr. Székács István losonci ügyvéd) 1200 pengő hõvetelése és jár. erejéig a Balassagyarmati kir. törvényszék 1156/1942. sz. végzésével elrendelt végrehajtás során lefoglalt 2900 pengő becsértékű alábbi ingóságok: 2 drb. igaz ókór, jármos bi valy ókór, borjas tehén, 2 drb. tehén. Somoskőújfalui községben, 1943. évi március hó 4-én d. n. fél 7 orakor bíróság elárvereztetnek.

Salgótarján, 1943. évi január 27-én.
Török Gyula kir. bír. végreh.

Nógrádvármegye közigazgatási bizottságának kisajátítási albizottságától.
3975/1942. szám.

Hirdetmény.

Nógrádvármegye közigazgatási bizottságának kisajátítási albizottsága közbírá teszi, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 72 426/eln. 14 1942. sz. rendeletével Salgótarján megyei városban a salgótarjáni 167, 865, 1308, 1309. sz. tjkv ben felvett s a kir. kincstár részére szükséges ingatlanokra elrendelt kisajátítási ügyben, a helyszíni eljárást 3975/1942. számú határozatával 1943. évi február hó 10. napjának d. e. 11 órájára Salgótarján városházához tűzte ki.

A tárgyalás határnapjáról az összes érdekeltet határozatilag értesítették. Kisajátítási művelet Salgótarján városházánál 1943. január 25-től 1943. február hó 9-ig megtekinthetők.

Balassagyarmat, 1943. január 21.

Baross
fõispán, közigazgatási
bizottság elnöke.



Tavaszi ajándék!

SZÜCS-FÉLE

„Vitamin Crém”

A legmodernebb elvek szerint készített VITAMINDUS arccrém. Az arcbőr természetes tápanyagait tartalmazza s ezért rugalmassá, üdévé teszi és megóvja a ráncosodástól.

SZÜCS-FÉLE

„Bubi Arcszesz”

Megszünteti pattanásait és az arcbőr zsírosságát.

Kapható:

SZÜCS RÓBERT
MAGYAR KORONA
GYÓGYSZERTÁRÁBAN.

SALGÓTARJÁN.

M. kir. rendőrség salgótarjáni kaptánysága.

Rendőrbírói ítéletek légtalmi kihágás miatt.

A m. kir. rendőrség salgótarjáni kapitányságának büntetőbírája Herstik László kereskedőt 20 P (4 nap), Végvári András géplakatos 15 P (3 nap), Kiss János cipőkereskedőt 15 P (3 nap), Troll Vilmos vendéglőst 15 P (3 nap), Singer Adolfné sz. Rosenberg Márta háztartásbelit 15 P (3 nap), Pepsinszki Lajos sportpályakezelőt 10 P (2 nap), Furis János üvegfüvőt 10 P (2 nap), Kiss József fodrászt 10 P (2 nap), Nyerges József bányászt 10 P (2 nap), G. Szabó András kocsist 8 P (4 nap) és Csik Vendel cipészt 8 P (2 nap) pénzbüntetésre ítélte, mert az előírt elbűntetést nem tartották be.

Alkalmazást nyerhet. Könyveléshez értő, nyugalmazott hivatalnok, vagy kezdő, napi 3 órási irodai munkához alkalmazást nyerhet. Cim a kiadóhivatalban megtehető.

Az északi Ferences Egyházközség IV. kulturstíjének műsora:
1. Zeneszám. Előadja az acélgári vonózenekar, vezényel Halmay György karnagy.
2. Visnovszky László költeményeiből ad elő.
3. Szentföld. Mozgófilmes előadás, tartja P. Majtai Mór OFM egyházi író.
4. Zeneszám. Előadja az acélgári vonózenekar, vezényel Halmay György karnagy.
5. Novella. Felolvassa Koltay Imre a Balassa Társaság elnöke.
6. Visnovszky László verseiből ad elő.
7. Pápai himnusz. Mindenkit szeretettel várunk ez utolsó kulturstíjünkre.

A főváros egyik legnagyobb textil- és ruházati részletkereskedő vállalata keres közalkalmazotti vevőkörének látogatására

üzletszerzőket és helyi képviselőket.

Kizárólag szakmailag képzett és üzletszerzői gyakorlattal bíró önkormányzati urak nyújtsák be — fényképpel és referenciákkal felszerelt ajánlataikat „Tekintélyes jutalékjövdelem” jelleggel

Blockner J. hirdető irodába, Budapest, IV., Városház-u. 10.

IGMÁNDI KESERÜVIZ

Kiváló tenyészállatanyag az ideai mezőgazdasági kiállításon.

A mezőgazdasági kiállítás legjelentősebb csoportjában, a tenyészállatkiállítási csoportban január 10-én járt le a jelentkezési határidő. A rendezőbizottság az e kiállítási csoport szervezésében közreműködő állattenyésztő szervezetek segítségével feldolgozta már a bejelentések anyagát és ennek alapján megállapítható, hogy az ez évi kiállításra felhozandó tenyészállatok száma nemcsak eléri, hanem egyes csoportokban meg is fogja haladni a múlt évi csúcseredményeket. A férőhelyek korlátozottságára való tekintettel a szarvasmarhák csoportjában lényeges létszámcsoökkentést is kell végrehajtani, tekintettel azonban arra, hogy itt még a múlt évinél is több férőhely áll rendelkezésre, a kiállítandó létszám emelkedni fog.

Örömmel lehet megállapítani, hogy a részvételre most már nagyobb számmal jelentkeztek a visszacsatolt területek gazdái is. Így Erdélyből is idén már több tenyésző fog a kiállításon szerepelni; a huszterlések és a juhok kiállítási csoportjában pedig a délvidéki gazdák kívánnak nagyobb számú állattal részt venni.

Azokban a csoportokban, ahol a férőhelyek korlátozottsága miatt a bejelentéseket csökkenteni kell, azt a rendezőbizottság a minőségi szempontok figyelembevételével fogja végrehajtani. Ezáltal biztosítani lehet, hogy a kiállításon az értékesítésre váró hazai tenyészállatállományok fegértékesebb anyagát fogják bemutatni és továbbtenyésztésre értékesíteni.

A budapesti tenyészállatkiállítás így fontos eszközzé válik a háborús termelési csatának is. Ez az intézmény évtizedek óta a jobb és még jobb minőségű, nagyobb termelőképességű állatok tenyésztésére serkenti a magyar gazdákat és így jelentős szerepe van a magyar állattenyésztésnek európaszerte elismert, mai magas színvonalra elérésében is. Ez a színvonal azt jelenti, hogy a törzskönyvelési segítségével a válogatott állatállomány egyedei jobb takarmányértékessé és termelőképességükkel biztosítják a többtermelés lehetőségét és az ilyen tulajdonságokkal rendelkező tenyészállatok érhetően nagyobb gazdasági értéket képviselnek, ezért keresettebbek is.

A tenyészállatvásárral kapcsolatos bírálaton és díjazáson csakis törzskönyvelt állatok vehetnek részt, amelyeknél a jó fajtajelleg és egészséges szervezet mellett elsősorban a termelőképességet részesítik figyelembe és a kiállítási intézmény ezáltal is hozzájárul ahhoz, hogy a hazai állatállományunkban elsősorban a jobban tejelő szarvasmarhák, a minél nagyobb gyapjútömeget adó juhok, a legjobban bízó és legszaporább sertések, továbbá a gazdasági és honvédelmi kívánalmaknak legjobban megfelelő lovak utódai szaporodjanak el. A fokozott termelőképességű állatállomány jobban biztosítja a közelítést, a zavartalan közellátás pedig egyben a legbiztosabb honvédelem is. Ezt a célt az ideai mezőgazdasági kiállítás fokozott mértékben fogja szolgálni.

Milyen pénzösszeget kapnak a hadikölcsönkárosultak.

A belügyminiszter rendeletet adott ki az 1914—1918 évi hadikölcsönkárosultak támogatásáról. A rendelet értelmében támogatásban részesül az a természetes személy, aki a hadikölcsönök rendezéséről szóló törvény hatálybalépése előtti három évben, vagyis 1939 július 19-ike és 1942 július 19-ike közötti időben legalább egyszer ilyen támogatásban részesült, vagy 1940 augusztus 30-án a román királyság, illetőleg 1941 április 1-én az egykori jugoszláv királyság területén lakott és hadikölcsönkötvénye alapján támogatás iránt 1942 június 30-ika előtt kérelmet terjesztett elő, vagy pedig a hadikölcsönkötvény eredeti szerzőjének házastársa, kiskorú gyermeke, vagy szülője, ha az eredeti szerző meghalt és a halálát megelőző három évben legalább egy ízben ilyen támogatásban már részesült.

A rendelet értelmében támogatásra utaltak tekintik azt, akinek bármely forrásból származó összjövedelme az évi 2000 pengőt meg nem haladja. Ez a jövedelmi határ a közös háztartásban élő, vagy elvált gyermekek után személyenként évi 500 pengővel, a közös háztartásban élő, vagy elvált házastársi, illetőleg egyéb tartásra köteles hozzátartozó után személyenként évi 1000 pengővel növekszik. A rendelet megállapítja, hogy a megállapított jövedelmi határt milyen esetben lehet magasabb összegben figyelembe venni.

A támogatás összege, ha a segélyezés alapjául szolgáló címletek névértéke az 1500 koronát meg nem haladja, legfeljebb évi 15 pengő, 2000 koronáig évi 20, 2500 koronáig évi 25, 3000 koronáig évi 30, 3500 koronáig évi 35, 4000 koronáig évi 40, 4500 koronáig 50, 5000 koronáig 60, 7500 koronáig 75, 10.000 koronáig 90, 12.500 koronáig 110, 15.000 koronáig 150, 20.000 koronáig 185, 25.000 koronáig 225, 30.000 koronáig 260, 40.000 koronáig 300, 50.000 koronáig 335, 65.000 koronáig 375, 80.000 koronáig 410, 100.000 koronáig 450, 120.000 koronáig 485, 150.000 koronáig 525, 180.000 koronáig 560, 210.000 koronáig 600, 240.000 koronáig 635, 280.000 koronáig 675, 320.000 koronáig 710, 360.000 koronáig 750, 400.000 koronáig 785, 450.000 koronáig 825, 500.000 koronáig 900, ha pedig 500.000 koronánál több. legfeljebb évi 1000 pengő lehet a támogatás összege.

A segélyezés kérdésében a törvény értelmében alakított miniszterközi bizottság véleménye meghallgatásával a belügyminiszter határoz. A segélyezés alapjául szolgáló tényeket, valamint a támogatás mértékének felemelése szempontjából irányuló körülményeket a belügyminiszter által e célból megküldött nyomtatványon Budapesten a kerületi előjáró, a törvényhatósági jogú és megyei városokban a polgármester, községekben pedig a községi előjáróság igazolja.

SALGÓTARJÁNI
APOLLO MOZGÓ

Február 6-án szombaton fél 5 és fél 7-kor, 7-én vasárnap fél 3, fél 5, fél 7-kor, 8-án hétfőn fél 5, fél 7 Vidám, fordulatos történet egy vakmerő, elszánt diplomatáról

STIX KAPITÁNY
LESZÁMOL

Főszereplők: Viktor de Kova, Margit Simo és Laura Solari.
Kieg.: MAGYAR HIRADÓK!

Február 9-én kedden fél 5 és fél 7, 10-én szerdán fél 5, fél 7-kor, 11-én csütörtökön fél 5, fél 7-kor

HAMIS ESKÜ

Főszereplők: Eduard Köck, Anna Exl, Ilse Exl és Ferdinand Exl.
Kiegészítő: UFA és LUCE b.

Felhívás a gazdákhöz a kukorica vetőmagszükséglet biztosítására. A földművelésügyi miniszter felhívja a gazdák figyelmét arra, hogy a kukoricavetőmagszükségletük biztosításáról mielőbb gondoskodjanak. Az érvényben levő rendelkezés szerint az a termelő, akinek a múlt évben volt kukoricatermés, készletéből elsősorban vetőmagszükségletét tartozik biztosítani. Az elmúlt években igen sok esetben lehetett tapasztalni, hogy az őszi megfelelő csirázóképességű kukoricák a téli fagyok következtében tavasszal már olyan gyenge eredményt mutatnak, hogy vetési célra nem lehetett felhasználni. Ezért a most alkalmas kukoricavetőmagot tavasszal a vetés előtti feltétlenül csiráztatni kell. Azok a gazdák, akiknek alkalmas készletük nincsen, igyekezzenek gazdátársaitól csere útján vetőmagkukoricát szerezni.

IRDESSEN!
A MUNKA
POLITIKAI HETILAPBAN!

Eladó Zagyvapálfalván vasútállomás mellett egy 772□ 31 és egy 774□ 01 telek eladó jutányosan. Starjában a Forgács utcában egy 444□ 01-es gyümölcsös, betonkúttal bekerítve sürgősen eladó. Cim a kiadóban.

Tartsuk be szigorúan
a légvédelmi előírásokat.

ELADÓ egy tisztiköppeny, magyar és külföldi írók művei és egy prima elektrolux porstívógép. Cim a Vég nyomdában.

Megjelenik minden hó 1-én a filatélia minden ágával foglalkozó szaklap. A

Bélyeghiradó

Felelős szerkesztő: DOBÓ ISTVÁN. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szabadka, Egressy utca 2 szám.

Megrendelhető és kapható: VÉGH KÁLMÁN könyv és papírkereskedésében SALGÓTARJÁN

Egyesszám ára 60 fillér. Előfizetés egész évre 7 pengő, szövetségi tagoknak 6 pengő.

Gyenge előmeneteli polgári iskolai tanulók tanítását vállalja Klein Béla. Értekezni lehet: hétköznap 12—1-ig, vasárnap 9—4-ig lakásomon Menház-utca 25. szám.

Idősebb urlembert keres tágas, világos feltétlenül tiszta butorozott szobát, vagy egy szoba, előszoba konyha, kamrára üres lakást, esetleg ellátással. Cim a kiadóban